ОТЗЫВ

зарубежного научного консультанта на диссертационную работу Райбаева Даулета Кумарбековича «Уголовно – правовые и криминологические проблемы предупреждения преступлений связанных с религиозным экстремизмом», представленную на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности 6D030300 – «Правоохранительная деятельность»

Диссертационная работа Райбаева Д.К. на тему: «Уголовно – правовые и криминологические проблемы предупреждения преступлении связанных с религиозным экстремизмом» представляет собой завершенное монографическое исследование, посвященное актуальным вопросам религиозно – экстремистской преступности. Работа соответствует основным требованиям по содержательному и структурному построению. Достаточно четко обозначены объект и предмет исследования, отражено решение поставленных диссертантом задач, изучен значительный объем нормативной и научно-теоретической литературы. Характер предложений и рекомендаций свидетельствует о тщательности и продуманности рассматриваемых аспектов. Использованные статистические данные, а также результаты опроса сотрудников уголовно – исполнительной системы РК, студентов ВУЗ-ов и простых граждан придают работе окрашенность и практическую значимость. Обоснованность выносимых на защиту положений не вызывает сомнений. Актуальность выбранной темы исследования несомненна, религиозный экстремизм как антиобщественное явление является крайним проявлением существующих общественных противоречий, создает угрозу национальной безопасности. Общественная опасность религиозного экстремизма проявляется в том, что он обладает способностью проникать во все сферы жизни общества, угрожать конституционному строю, разрушает целостность и безопасность страны, подрывает идеи равноправия людей независимо от их социальной, идеологической, политической, расовой, национальной или религиозной принадлежности. Задача общества и государства заключается в том, что бы создать систему мер по противодействию религиозному экстремизму. Однако ее реализация невозможна без разработки целостной теории противодействия экстремизму, понимания сущности, уяснения ее правового содержания. Здесь так же следует подчеркнуть роль уголовно – правовой конструкций, которая неизбежно влияет на качество досудебного расследования, а также судебного рассмотрения уголовных дел, в связи с чем, исследование данного вопроса приобретает особую значимость в науке уголовного права и криминологии.

Автором проанализированы существующие в теории права и в ряде других прикладных наук видения ученых относительно дифиниции «экстремизм», «радикализм», «религиозный экстремизм», а так же рассмотрены вопросы, связанные с отграничением экстремизма от радикализма.

КЫРГЫЗСКО-РОССИЙСКИЙ СЛАВЯНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
Входящий № 01-16/36
"24" 05 2016 г.

Значимыми являются умозаключения автора сделанные в процессе криминологического исследования преступлений содержащих в себе признаки религиозного экстремизма. В частности поддержки заслуживают положения, отражающие специфические особенности личности экстремиста, причины преступлений религиозно экстремистской направленности.

Важным, на наш взгляд, является мнение диссертанта о понятийно-категориальном аппарате специального Закона РК «О противодействии экстремизму» и уголовнвй кодекс Республикик Казахстан, которые по мнению автора находятся в серьезном дисбалансе, в ряде аспектах противоречив друг другу, что требует скорейшего нормотворческого решения.

Положительным, на наш взгляд, является мнение диссертанта о необходимости унификации формулировки экстремистского мотива совершения уголовных правонарушений в различных статьях УК РК. Автор диссертационного исследования выявил и обозначил целый ряд разночтений в отдельных статьях Особенной части УК РК.

На основе анализа норм Уголовного кодекса Республики Казахстан а так же учитывая существующие в теории уголовного права мнения ученых автор пришел к выводу что современный перечень экстремистских преступлений не учитывает целого ряда уголовно наказуемых деяний, которые совершаются по мотивам экстремистского толка. В связи с чем, автор исследования предлагает дополнить уголовный закон перечнем уголовных правонарушений экстремистского характера, в который включить и уголовный проступок, предусмотренный ст. 183 УК РК.

Автором исследования также аргументировано положение о нецелесообразности выделения экстремистской группы (равно как и других разновидностей преступной группы), поскольку имеющаяся видовая дифференциация на практике может создать серьезные квалификационные коллизии, нарушающие принцип законности реализации уголовной ответственности.

Полнота исследования обеспечена теоретической, функциональной и нормативной правовой направленностью содержащегося материала, давшего целостное представление о религиозном экстремизме. Анализ дискуссионных теоретических и практических вопросов сделал обоснованным ряд самостоятельных выводов, на основе которых диссертантом были вынесены на защиту новые предложения по дальнейшему совершенствованию уголовного законодательства Республики Казахстан.

Практическая значимость диссертационной работы подтверждается тем, что выводы и выносимые на защиту положения направлены на совершенствование уголовно – правовой конструкции некоторых норм уголовного кодекса Республики Казахстан.

Диссертационное исследование выполнено с использованием эмпирического материала, собранного на основе современной методологии. Структурное построение работы отвечает необходимым требованиям,

установленным Комитетом по контролю в сфере образования и науки Министерства образования и науки Республики Казахстан. Изложение материала выстроено в логической последовательности и образует внутреннее единство всех структурных элементов диссертации.

На основании вышеизложенного считаю, что диссертация Райбаева Даулета Кумарбековича на тему «Уголовно – правовые и криминологические проблемы предупреждения преступлении связанных с религиозным экстремизмом», представленная на соискание ученой степени доктора философии (PhD), рекомендуется к публичной защите, а ее автор заслуживает присуждения степени доктора философии (PhD) по специальности 6D030300 – «Правоохранительная деятельность».

Зарубежный научный консультант:
профессор кафедры уголовного права
и криминологии Кыргызско-Российского
Славянского университета имени первого
Президента России Б.Н. Ельцина
доктор юридических наук, профессор **К.И. Джаянбаев**

Подпись заверяю
Начальник
Управления кадров
ГОУВПО КРСУ

24.05.2016г.

Райбаев Даулет Құмарбекұлының 6D030300 – «Құқық қорғау қызметі» мамандығы бойынша (PhD) философия докторы дәрежесін ізденуге ұсынылған «Діни экстремизмге байланысты қылмыстарды ескертудің қылмыстық-құқықтық және криминологиялық проблемалары» диссертациялық жұмысына шетелдік ғылыми кеңесшінің ПІКІРІ

Д.Қ. Райбаевтың «Діни экстремизмге байланысты қылмыстарды ескертудің қылмыстық-құқықтық және криминологиялық проблемалары» тақырыбындағы диссертациялық жұмысын діни-экстремистік қылмыстылықтың өзекті мәселелеріне арналған аяқталған монографиялық зерттеу деп айтуға болады. Жұмыс мазмұндық және құрылымдық құрылысы жағынан негізгі талаптарға сай жазылған. Зерттеудің объектісі мен пәні мейлінше нақты айқындалған, диссертант алға қойған міндеттерінің шешімін таба білген, нормативтік және ғылыми-теориялық әдебиеттер едәуір көлемде зерделенген. Ұсыныстары мен ұсынымдары қарастырып отырған аспектілерінің мұқияттылығын және түбегейлі ойластырылғандығын аңғартады. Пайдаланылған статистикалық мәліметтер, сондай-ақ Қазақстан Республикасы қылмыстық атқару жүйесінің қызметкерлерінен, ЖОО студенттерінен және қарапайым азаматтардан алынған сауалнама нәтижелері жұмыстың бояуын қалыңдатып, практикалық мәнін арттыра түскен. Қорғауға ұсынылған тұжырымдардың дәлелденуі еш күдік туғызбайды. Таңдап алынған зерттеу тақырыбының өзектілігі еш күмәнсіз, діни экстремизм қоғамға қарсы болмыс ретінде қоғамдық қайшылықтарды қалайда болдыруымен қатар ұлттық қауіпсіздікке қауіп төндіреді. Діни экстремизмнің қоғамға қауіптілігі – оның қоғам өміріндегі барлық салаға ене білу қабілеттілігімен, конституциялық құрылымға қауіп төндіруімен сипатталады, елдің тұтастығы мен қауіпсіздігін бұзады, адамдардың әлеуметтік, идеологиялық, саяси нәсілдік, ұлттық немесе діни құндылықтарына қарамастан, олардың тең құқықтық идеяларын талан-тараж етеді. Қоғам мен мемлекеттің міндеті діни экстремизмге қарсы әрекет ету бойынша шаралар жүйесін құру болып табылады. Алайда оны экстремизмге қарсы әрекет етудің тұтас теориясын дайындамай, мәнін түсінбей, оның құқықтық мазмұнын анықтамай іске асыру мүмкін емес. Мұнда, сондай-ақ, сотқа дейінгі тергеудің сапасына, әрі қылмыстық істерді соттың қарауына сөзсіз әсер ететін қылмыстық-құқықтық құрылымның рөліне баса назар аударған жөн. Осыған орай аталған мәселені зерттеу қылмыстық құқық және криминология ғылымында ерекше мәнге ие.

Автор «экстремизм», «радикализм», «діни экстремизм» ұғымдарын анықтауға қатысты құқық теориясындағы және бірқатар қолданбалы ғылымдардағы ғалымдардың жасаған жорамалдарына талдау жасаған, сонымен қатар экстремизмді радикализмнен ажырату мәселелерін де қарастырған.

Автордың діни экстремизм белгілері бар қылмыстарды криминологиялық зерттеу процесінде жасаған ой қорытындылар аса

маңызды. Жекелей алғанда, экстремистің жеке басының өзіндік ерекшеліктерін айқындайтын ережелер, діни экстремистік бағыттағы қылмыстардың себептері қолдау көрсетуге лайық.

Біздің көзқарасымызша, диссертанттың Қазақстан Республикасының «Экстремизмге қарсы әрекет туралы» арнайы Заңының және Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің санатты-түсіндіру аппараты туралы пікірі аса құнды. Автордың пікірінше, «бұдан айтарлықтай теңсіздікті байқауға болады, яғни аспектілердің бірқатарының бір-біріне қайшылық етуі жедел норма шығармашылығын қажет етеді».

Автордың Қазақстан Республикасы ҚК түрлі баптарындағы қылмыстық құқық бұзушылықтарды жасаудағы экстремистік уәжді тұжырымдамалауды біріздендіру қажеттілігі туралы пікірі де, біздің көзқарасымызша, өте орынды. Диссертациялық зерттеу авторы Қазақстан Республикасы ҚК Ерекше бөлігінің жекелеген баптарынан тұтастай бірқатар басқаша айтылған мәтіндерді анықтап, белгіледі.

Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің нормаларын талдау негізінде, сондай-ақ қылмыстық құқық теориясындағы ғалымдардың пікірлерін ескере отырып, автор экстремистік қылмыстар тізімі экстремистік ниетпен жасалатын қылмыстық жазаланатын іс-әрекеттердің біразын қамтымаған деген тұжырым жасайды. Осыған орай, автор өз зерттеуінде Қазақстан Республикасы ҚК 183-бабында көзделген қылмыстық теріс қылықты қоса отырып, қылмыстық заңды экстремистік сипаттағы қылмыстық құқық бұзушылықтар тізімімен толықтыруды ұсынады.

Сондай-ақ зерттеу авторы экстремистік топтарды бөлудің (қылмыстық топтардың басқа да көп түрлілігі сияқты) мақсатсыздығы туралы ережені дәйектей түседі. Өйткені қазіргі түрлік саралау практикада қылмыстық жауапкершілікті іске асыру заңдылығы принципін бұзатындай айтулы біліктілік қайшылықтарын тудыруы мүмкін.

Зерттеу діни экстремизм туралы толық мағлұмат беретіндей теориялық, функциялық және нормативтік құқықтық бағыттағы материалмен қамтамасыз етіліп, толықтырылған. Дискуссиялық теориялық және практикалық мәселелерді талдау бірқатар дербес тұжырымдардың дәлелін табуға септігін тигізді. Соның негізінде диссертант Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасын одан әрі жетілдіру бойынша жаңа ұсыныстарды қорғауға шығарды.

Диссертациялық жұмыстың практикалық мәні тұжырымдар мен қорғауға ұсынылған ережелер Қазақстан Республикасы қылмыстық кодексінің кейбір нормаларының қылмыстық-құқықтық құрылымын жетілдіруге бағытталуымен айқындалады.

Диссертациялық зерттеу заманауи әдіснаманың негізінде жиналған эмпирикалық материалды қолдана отырып орындалған. Жұмыстың құрылымдық құрылысы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің белгілеген қажетті талаптарына жауап береді. Материалдың мазмұны логикалық

жүйелікпен құрылған және диссертацияның барлық құрылымдық элементтерінің ішкі бірлігін құрайды.

Баяндалғандардың негізінде **Райбаев Даулет Құмарбекұлының** 6D030300 – «Құқық қорғау қызметі» мамандығы бойынша (PhD) философия докторы дәрежесін ізденуге ұсынылған «Діни экстремизмге байланысты қылмыстарды ескертудің қылмыстық-құқықтық және криминологиялық проблемалары» диссертациялық жұмысы көпшілік алдында қорғауға ұсынылады, ал автор 6D030300 – «Құқық қорғау қызметі» мамандығы бойынша (PhD) философия докторы дәрежесін алуға лайық деп санаймын.

Шетелдік ғылыми кеңесші:
Ресейдің бірінші Президенті
Б.Н. Ельцин атындағы
Қырғыз-Ресей Славян университетінің
қылмыстық құқық және криминология
кафедрасының профессоры
заң ғылымдарының докторы **К.И. Джаянбаев**

Орыс тілінен қазақ тіліне аударманы жасаған Абугалиев Канат Нуртаевич

Абугалиев Канат Нуртаевич

2016 жылғы «20» қазаны.

Мен, Бупеева Жузим Балташевна, Қазақстан Республикасының Қазақстан Республикасының Әділет Министрлігінің Тіркеу қызметі және құқықтық көмек көрсету комитеті 2013 жылғы 12 желтоқсанда берген лицензиясы № 13019322, Қарағанды облысының нотариусы, менің қатысуыммен жасалған азамат (ша) Абуғалиев Канат Нуртаевич қойған қолтаңбаның түпнұсқалығын куәландырамын. Жеке басы анықталды, әрекет қабілеттілігі тексерілді.

Тізілімде № 2319 тіркелді
Өндірілді: 1125 теңге
Нотариус Бупеева Ж.Б.

Тігілген, нөмірленген, қол қойылып мөрленген 6 (алты) парақта
Прошито, пронумеровано и скреплено 6 (шесть) листах